ULUSLARARASI HAKEMLİ AKADEMİK SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
Ocak-Şubat-Mart 2012 Sayı: 3 / Cilt: 2 Shoo January- February- March 2012 Volume:03 Issue:02 Kodu:JEL Z
www.iibdergisi.com

AFYONKARAHİSAR GEZEK GELENEĞİNDE MÜZİK UNSURLARI[1]

Mustafa Oner UZUN

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı

Özet: *Sohbet* geleneği, Anadolu'nun birçok yöresinde görülen, erfene, yâren, barana, kürsübaşı, ziyafet, sıra gezme, gezek, keyif gezeği vb. farklı ya da benzer adlarla anılan, uygulamalar açısından kimi zaman birbirine benzeyen , kimi zaman da o yörenin kültür unsurlarına özgü değişiklikler gösteren yönü ile halk bilimi ve halk biliminin diğer alt inceleme alanları bakımından büyük önem taşımaktadır. Afyonkarahisar'da "gezek" adı verilen ve genellikle yöre esnafı tarafından belirli aralıklarla evlerde nöbetleşe olarak düzenlenen sohbet toplantıları; radyo, televizyon vb. kitle iletişim araçlarının olmadığı uzun kış gecelerinde, eğitim, dayanışma, eğlence vb. işlevleri, belli kuralları ve sistematiği ile insanları bir arada tutmayı başarabilmiş halk bilimine ait önemli bir unsurdur. Bu geleneğin olmazsa olmazlarının başında müzik gelmektedir. Afyonkarahisar'ın, coğrafi konumu nedeniyle bağlı bulunduğu Ege bölgesinin kültürünün dışında, İç Anadolu ve Akdeniz bölgesine ait yakın çevresinde yer alan yerleşim birimlerinin kültürlerinden etkilenmesi, müziğinde de bir çeşitliliğin doğmasına yola açmaktadır. Bu bağlamda gezek ezgileri, yörenin karakterine uygun bir şekilde kürdi, hüseyni, uşşak, karciğar ve hicaz makamında olan 9/8'lik zeybekler, 2/4 ve 4/4 'lük kırık havalardan oluşmakta ve seslendirme biçemleri bakımından yörenin ağız ve tavır özelliklerini taşımaktadır. 1930'lu yıllardan 1970'li yıllara kadar 300'ü aşkın sayıda olan gezek grupları, ekonomik ve sosyo kültürel nedenler ile günümüzde giderek azalmakta ve gelenek gün geçtikçe yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afyonkarahisar,Sohbet Geleneği, Gezek, Müzik

MUSICAL COMPONENTS IN GEZEK TRADITION OF AFYONKARAHISAR

Abstract: Sohbet tradition is of capital importance with regards to folklore and the other subdivided research areas of folklore. It is seen in many localities of Anatolia and called as different or similar names like erfene, yaren, barana, kürsübaşı, ziyafet, sıra gezme, gezek, keyif gezeği etc... They are sometimes look like each other in terms of implementation and change according to locality's cultural components. Sohbet meetings which are called as "Gezek" in Afyonkarahisar and usually organized by local craftsmen in homes periodically, are important components belonged to folklore. These meetings succeeded to hold together people in long winter nights when there were not medias like radio or television with its features, systme and spesific rules. Music is the indispensible part of this tradition. Apart from Aegean Culture that Afyonkarahisar subject to because of its geographical position, to be affected from cultures of settlements near to Central Anatolia and Mediterranean Region, lead up to arise a diversity of its music. In this regard gezek melodies, properly to characteristic of locality consist of kürdi, uşşak, karciğar and hicaz maqam, 9/8 Zeybeks, 2/4 and 4/4 kırık havas and in point of vocalization styles it carries melody type and postures of locality. Gezek groups which have been more than 300 till 1930s to 1970, is decreasing because of economic and socio-cultural reasons in these days and this tradition is on the verge of extinction day by day.

---

[1] ***Bu çalışma yazarın yürütücü olarak yer aldığı Afyon Kocatepe Üniv. Sosyal Bilimler Ens.de 2011 tarihinde yapılan Bilimsel Araştırma Projesinden yararlanılarak türetilmiş hazırlanmıştır.***

Key Words: Afyonkarahisar, Sohbet Tradition, Gezek, Music